

Nr 103.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor i samband med omläggning av föreningen Styrso kustsanatoriums verksamhet m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (3:e avd.)

I propositionen nr 112 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1952, föreslagit riksdagen medgiva *dels* att erforderligt bidrag till täckande av driftunderskott under budgetåret 1951/52 för föreningen Styrso kustsanatorium må bestridas från det å riksstatsförslaget för budgetåret 1952/53 upptagna förslagsanslaget till bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, *dels* att föreningen fortfarande, under den tid i propositionen angivna avtal mellan föreningen och styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered gäller, må åtnjuta tidigare beviljat statslån å 150 000 kronor utan ränte- och amorteringsskyldighet, *dels ock* att i fråga om reparatören Ivar Johansson må i pensionshänseende så anses, som om hans befattning hos styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered varit förenad med enahanda pensionsrätt enligt SPA-reglementet som den av honom omedelbart före övergången till styrelsens tjänst innehavda reparatörsbefattningen hos föreningen Styrso kustsanatorium.

Föreningen Styrso kustsanatorium har enligt 1 § i föreningens stadgar till ändamål att å Styrso vid Göteborg upprätthålla en tuberkulossjukvårdsanstalt, Styrso kustsanatorium, avsedd för sjuka, lidande av ben-, led- och körteltuberkulos (s. k. kirurgisk tuberkulos).

I gemensam skrivelse den 18 december 1951 ha styrelserna för föreningen Styrso kustsanatorium och för skol- och vårdhemmet Stretered hemställt *dels* om godkännande av ett den 14 september 1951 dagtecknat avtal mellan styrelserna angående upplåtelse av föreningen tillhöriga fastigheter å Styrso m. m., *dels ock* om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för föreningen å ett lån å 150 000 kronor, så länge nämnda avtal är gällande.

Föreningen Styrso kustsanatorium avser att även i fortsättningen ehuru på annat sätt än genom upprätthållande av en sjukvårdsanstalt å Styrso tillgodose vården av sjuka, lidande av s. k. kirurgisk tuberkulos. Enligt vad departementschefen under hand inhämtat torde denna verksamhet komma att bedrivas i den formen, att understöd lämnas åt sjuka, lidande av kirurgisk tuberkulos, för vård på sanatorier. För en sådan om-

läggning av verksamheten erfordras ändring av föreningens stadgar. Framställning har även gjorts om vissa ändringar i stadgarna. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela beslut i anledning av nämnda framställning.

I samband med omläggningen av föreningens verksamhet aktualiserades även frågan om den framtida användningen av föreningens fastigheter på Styrso. Sedan från styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered uttalats intresse för att hyra kustsanatoriets lokaler att användas som vårdhem för obildbara barn från Göteborgs stads samt Göteborgs och Bohus läns landstingsområde, har av en delegation, bestående av representanter för staden, landstinget, föreningen, Streteredshemmets styrelse och medicinalstyrelsen, utarbetats förslag till överenskommelse angående uthyrning av sanatoriet till staden och landstinget. Föreningen och Streteredsstyrelsen ha därefter träffat avtal om upplåtelse av föreningen tillhöriga fastigheter å Styrso m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Avtalet har godkänts av landstinget och stadsfullmäktige. För avtalets giltighet förut-sattes därjämte Kungl. Maj:ts godkännande. I avtalet upptagna bestämmelser angående pensionering av vissa befattningshavare, som övergått från föreningens till vårdhemmets tjänst, anses böra anmälas för riksdagen.

Avvecklingen av föreningens tidigare verksamhet föranleder vissa extra kostnader. Frågan om bestridandet av dessa kostnader anses böra underställas riksdagens prövning.

Föreningen har erhållit ett räntefritt lån av statsmedel å 150 000 kronor. Lånets beviljande utgjorde ett led i en allmän reglering av vissa enskilda tuberkulosanstalters byggnadsskulder. Vid anslagsfrågans anmälan för riksdagen uttalade föredragande departementschefen, att såsom villkor för lån borde föreskrivas bl. a., att anstalternas huvudmän icke utan Kungl. Maj:ts medgivande finge nedlägga eller väsentligt förändra verksamheten vid vederbörande anstalt. Riksdagen gjorde ingen erinran mot vad departementschefen anförde. Det anses lämpligt, att för riksdagen anmäles jämväl frågan, huruvida föreningen, sedan verksamheten numera väsentligen förändrats, bör få behålla lånet och på vilka villkor lånet må åtnjutas.

Beträffande frågan om upplåtelse av föreningens fastigheter samt pensionering av vissa befattningshavare anför departementschefen följande.

Jag har för egen del intet att invända mot att föreningens fastigheter upplåtas till styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered mot den i avtalet angivna ersättningen. Vad angår de i avtalet intagna pensionsbestämmelserna vill jag erinra, att frågan om gränserna för SPA-reglementets tillämpningsområde f. n. är föremål för översyn av 1951 års pensionsutredning. Jag kan vid sådant förhållande icke tillstyrka, att rätt att kvarstå i statens pensionsanstalt medgives tidigare befattningshavare hos föreningen, vilka övergått till sådan tjänst vid Streteredshemmet, som enligt nuvarande bestämmelser icke berättigar till anslutning till pensionsanstalten. Undan-

tag bör dock göras för reparatören Ivar Johansson, vilken uppnått pensionsåldern redan den 1 februari 1952, endast tre månader efter det han övergått från föreningens till styrelsens tjänst. Medgivande härtill bör inhämtas av riksdagen. Beträffande övriga befattningshavare hos föreningen, vilka övertagits av Streteredsstyrelsen, förutsätter jag, att avtalet jämkas på sådant sätt, att styrelsen övertager ansvaret för pensioneringskostnaderna för tiden efter befattningshavarens övergång i styrelsens tjänst oavsett att de i avtalet avsedda befattningarna icke längre äro anslutna till statens pensionsanstalt.

Vid uppskattningen i årets statsverksproposition av medelsbehovet under anslaget till bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos för nästa budgetår har bidrag till täckande av driftunderskott vid Styrso kustsanatorium beräknats endast för första halvåret 1951. I samband med omläggningen av föreningens verksamhet uppkommer emellertid ett driftunderskott för föreningen även för budgetåret 1951/52. Nyssnämnda anslag anses med riksdagens medgivande böra få anlitas för att bestrida jämväl kostnaderna för det innevarande budgetårets driftunderskott. Enligt föreningens beräkningar anses underskottet bortsett från vissa avgifter till statens pensionsanstalt icke komma att överstiga ca 35 000 kronor. De på tiden före den 1 januari 1950 belöpande retroaktivavgifterna för föreningens tidigare befattningshavare äro ännu icke erlagda. I vad mån statsverket skall bidra till kostnaderna föreslås få avgöras av Kungl. Maj:t, som anses böra äga att ställa medel till förfogande från ifrågavarande anslag.

Vad angår frågan, huruvida och på vilka villkor föreningen bör få behålla statslånet å 150 000 kronor, vill departementschefen framhålla, att föreningen även i fortsättningen kommer att vara verksam i samma syfte som tidigare. De av föreningen till Streteredsstyrelsen upplåtna anstaltsbyggnaderna skola vidare disponeras för ett vårdändamål, för vars tillgodoseende driftbidrag lämnas av statsmedel. Av handlingarna i ärendet framgår ytterligare, att vid fastställandet av upplåtelseavgiftens storlek hänsyn icke tagits till hela det i anläggningen nedlagda kapitalet. På grund av angivna förhållanden och med hänsyn till föreningens ekonomi förordas, att föreningen får behålla lånet samt medges fortsatt ränte- och amorteringsfrihet, så länge ifrågavarande upplåtelse varar.

Såsom statskontoret föreslagit, anses uppkommande frågor om försäljning av föreningens fastigheter m. m. i framtiden böra underställas Kungl. Maj:ts prövning. Bestämmelse härom anses lämpligen böra intagas i föreningens stadgar.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Svärd* och fru *Sjöström-Bengtsson* (I: 390) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagård* (II: 527), har hemställts, att riksdagen måtte vid behandlingen av proposition nr 112 göra det uttalandet att Kungl. Maj:t erhåller i uppdrag att svara för att pensionsfrågan för kontors-, sjukvårds-

och ekonomipersonalen vid Styrso kustsanatorium blir tillfredsställande reglerad intill den dag då denna personal övergått i annan tjänst, samt att Kungl. Maj:t i övrigt medverkar till att denna personals fortsatta anställnings- och pensionsfrågor bli ordnade på ett tillfredsställande sätt.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen II: 527.

Utskottet. Såsom statskontoret och medicinalstyrelsen framhållit, har styrelsen för föreningen Styrso kustsanatorium genom det i propositionen avsedda avtalet tillförsäkrats en hyresavgift för upplåtna fastigheter till sådant belopp, att därigenom möjliggöres en förräntning med 3 procent av det föreningen beviljade räntefria lånet av statsmedel å 150 000 kronor. Vid sådant förhållande bör föreningen enligt utskottets uppfattning i princip gälda ränta å lånet så länge avkastningen av föreningens tillgångar därtill förslå. Med hänsyn till att vissa frågor — avseende bl. a. den framtida användningen av donationsmedel samt pensioneringen av vissa befattningshavare — ännu icke kunnat definitivt lösas och då man till följd härav kan räkna med vissa utgifter för föreningen av övergångsnatur, vill utskottet likväl icke motsätta sig att föreningen medgives fortsatt ränte- och amorteringsfrihet intill dess nämnda frågor vunnit sin lösning, dock längst intill avtalstidens utgång den 31 december 1956. Härvid förutsätter utskottet, att på Kungl. Maj:t skall ankomma att tillse, att medgivandet till ränte- och amorteringsfrihet återkallas, så snart av utskottet därför angivna förutsättningar föreligga.

Med anledning av yrkandena i motionerna I: 390 och II: 527 vill utskottet uttala, att det allmänt sett icke torde kunna undgås att pensioneringsfrågan för vissa befattningshavare någon tid förblir svävande, när, såsom i detta fall, den aktualiseras genom att en statsunderstödd anstalt övergår till annan verksamhet, vilket bl. a. medför att de framtida pensionsförutsättningarna måste klargöras av en pågående statlig utredning. Även om utskottet kan förstå att ovissheten rörande den statliga regleringen av pensioneringsfrågan inger bekymmer hos befattningshavarna, finner utskottet icke lämpligt, att riksdagen genom uttalande av i motionerna angiven innebörd skulle föregripa resultatet av pensionsutredningens arbete och de förhandlingar mellan parterna, vilka torde bli nödvändiga sedan statsmakterna tagit ställning till utredningens kommande förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att pensioneringsfrågan snarast kommer att lösas på ett sätt, som tillgodoser befogade krav från personalens sida. Därest pensionsfrågan i visst fall skulle aktualiseras, innan utredningen och förhandlingarna kunnat slutföras, och en tillfredsställande pension icke kan uppnås genom att styrsoföreningen av tillgängliga överskottsmedel tillskjuter erforderliga fyllnadsbelopp, bör frågan lösas genom särskilt beslut på motsvarande sätt som beträffande en befattningshavare föreslås i propositionen.

Under återopande av det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, hemställa,

I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag medgiva,

a) att erforderligt bidrag till täckande av driftunderskott under budgetåret 1951/52 för föreningen Styrso kustsanatorium må bestridas från det å riksstatsförslaget för budgetåret 1952/53 upptagna förslagsanslaget till bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos,

b) att föreningen tillsvidare, intill dess av utskottet angivna frågor vunnit sin lösning, dock längst intill dess i propositionen angivna avtal mellan föreningen och styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered upphör den 31 december 1956, må åtnjuta tidigare beviljat statslån å 150 000 kronor utan ränte- och amorteringsskyldighet,

c) att i fråga om reparatören Ivar Johansson må i pensionshänseende så anses, som om hans befattning hos styrelsen för skol- och vårdhemmet Stretered varit förenad med enahanda pensionsrätt enligt SPA-reglementet som den av honom omedelbart före övergången till styrelsens tjänst innehavda reparatörsbefattningen hos föreningen Styrso kustsanatorium;

II. att motionerna I: 390 och II: 527 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 105.